

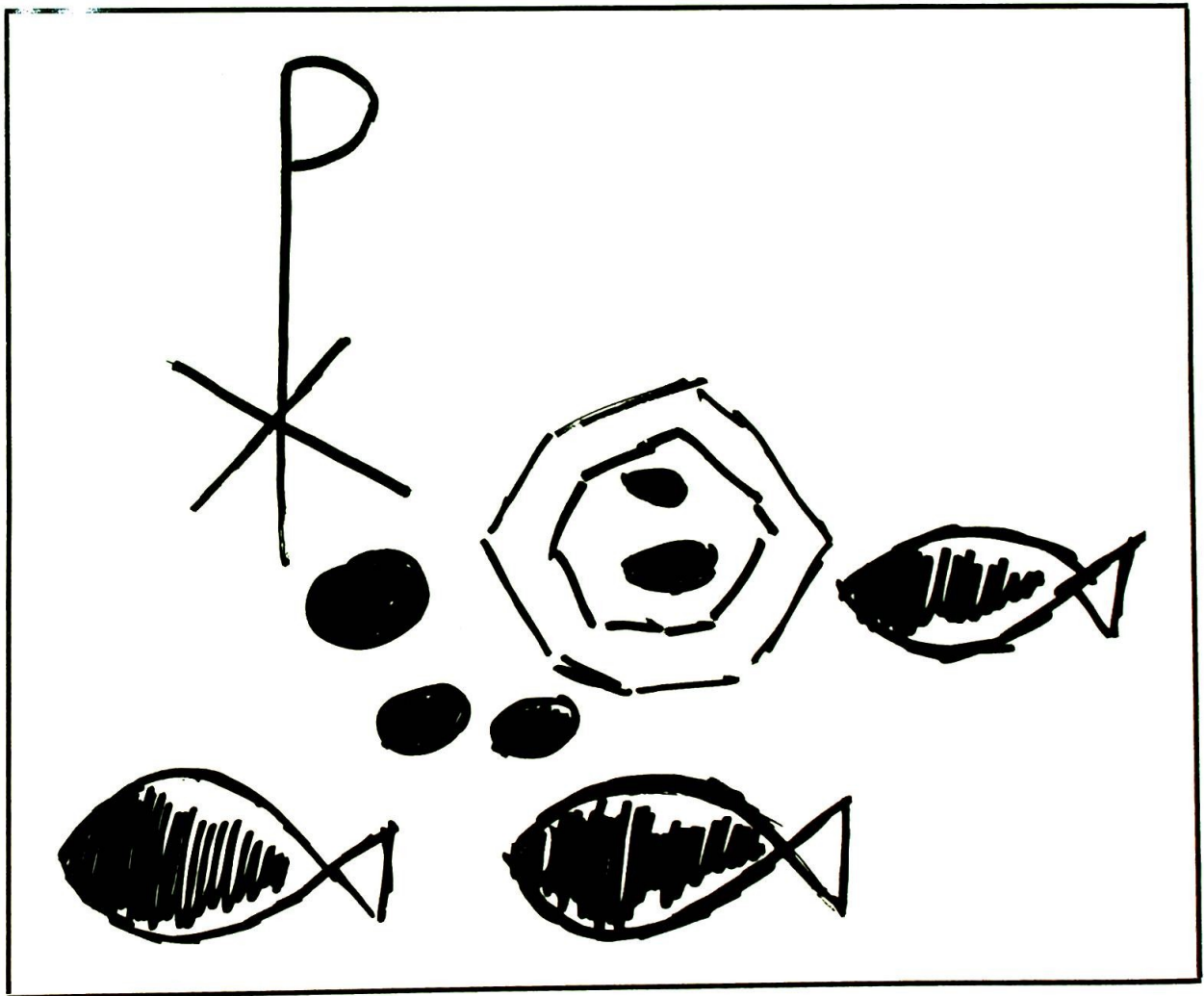
ST·OLAV

K A T O L S K T I D S S K R I F T

NR. 22

92. ÅRGANG
29. NOVEMBER

1980

Biskop Gran om den femte Bispesynode

Bispesynoden, den femte i rekken, med «Den kristne familie i verden av idag» som eneste tema, er avsluttet etter en måneds intenst arbeid. Et langt forarbeid ville sikre et fruktbart forløp: Alle bispekonferanser var blitt konsultert; disse igjen hadde drevet konsultasjoner lokalt, ikke minst blant dem anliggendet gjaldt: familiene selv.

For undertegnede, som var med på Nordens vegne, er det ikke lett, så umiddelbart etter det hele, å uttale med sikkerhet hva som er oppnådd, eller rettere, om Kirken i kraft av denne Synode har gjort nevneverdige fremskritt. Jeg ser gjerne på Bispesynoden som Kirkens sikkerhetsventil. Problemer har erfaringsmessig en tendens til å hope seg opp på ett eller to områder ad gangen. At for over to år siden nesten samtlige bispekonferanser uavhengig av hverandre foreslo temaet «Ekteskap og Familie», viser at nu var tiden moden for behandling av denne problematikk.

I en måned har vi så hørt redegjørelser for forholdene under samtlige himmelstrøk. Dette er i og for seg overveldende, fascinerende og til å få forstand av. Vår nordiske situasjon er svært spesiell, blant et stort antall andre: fra Afrikas stammesamfunn til Indonesias spede katolisisme knuget av et omsegripende Islam. Fra Latin-Amerikas ufattelig spredte befolkning med få prester, til Hollands postkonsiliære polariseringssituasjon; fra Syd-Afrikas apartheidproblematikk til altså den nordiske nær totale diaspora i en ellers kristen aftenlandskultur, o. s. v. Så forskjellige har forholdene vært beskrevet og redegjort for, at det etterhvert ble klart, at noen ferdig tekst — som på et konsil — kunne det ikke bli tale om. Det ville trenge måneders arbeid.

Så ble det til — som under tidlig-

ere synoder — at man nøyet seg med en serie betenknninger og forslag til Paven, som så må antas å ville bruke dette betydelige stoff som kildemateriale for en encyklika.

Synoden selv frembragte i eget navn en Erklæring direkte henvendt til verdens kristne familier. Den får tale for seg selv. Jeg vil nøye meg med å uttrykke håp om at den ikke vil bli oppfattet som Synodens hovedresultat.

Jeg vil tro at mange av våre katolikker vil være interessert i å høre noen ord om sjansen den nordiske stemme hadde til å bli hørt og tatt til følge. Av verdens 700 millioner katolikker har Norden totalt 150.000, eller litt over to tiendedels promille. På Synoden har vi imidlertid noe under en halv prosents representasjon: like stor som f.eks. Holland, Belgia, Sveits eller Østerrike. Vi ligger altså kvantitativt godt an: én stemme blant 215. Dersom denne stemme er kvalitativt habil, har Norden en betydelig sjanse til å slå til lyd for anliggender som er viktige for oss.

Hermed kommer jeg imidlertid til et forhold som nok har virket sårt på mange under Synoden: Så meget som har vært godt forberedt «går under» etter å ha vært fremlagt. Synoden rår knapt nok med rikdommen av det materiale den selv produserer. Selv om tingene ikke går tapt i absolutt forstand, for alt som blir skrevet og sagt blir registrert og holdes fast i Synodens dokumentasjon, så når de ikke å bli tatt med i den omforenede proposisjons-samling som overleveres Paven i Synodens navn etter avstemning. Adskillig av det som «går under» er for spesielt eller for lokalt til å kunne hevde seg i global sammenheng, men ikke så litt blir borte på veien fordi — som kardinal Ratzinger, Synodens hovedreferent,

uttrykte det — «vi rådde ikke med stoffmengden og kan bare beklage dette» (sitert etter hukommelsen).

Når dette er sagt, vil jeg fortsette med å betone at vi fra Nordisk side i full frihet har anledning til å kjøre opp med merkesaker og at en rimelig del av våre anliggender kom gjennom nåleøyet. Jeg har dessverre her ikke anledning til å rope proposisjonenes innhold, de er hemmelig stemplet inn til videre.

Et anliggende vil jeg dog nevne, fordi det har vært indirekte offentliggjort av Paven i hans uttalelse til konsilfedrene. For første gang i Den katolske kirkes historie ble spørsmålet om de fraskilte og gjengiftes eventuelle adgang til sakramentene drøftet — og tillatt drøftet — på universalkirkelig plan. Det tør være kjent at de nordiske biskoper har beskjeftiget seg i mange år med denne tiltagende aktuelle og kompliserte problematikk. Vi står langt fra alene om å ønske saken behandlet på et høyt nivå, og man kan si at fremskrittet ligger i at så faktisk skjedde. Anliggendet ble fremmet i plenum, og det ble drøftet i samtlige 11 sproggrupper som Synoden ble inndelt i for å lette samarbeidet.

Paven uttalte dette: «Synodefedrene stadfestet nok engang ekteskapets oppløselighet og Kirkens praksis ikke å gi dem adgang til den hl. kommunion som imot Kirkens bud etter skilsmisse har forsøkt å inngå et nytt ekteskap. Sjelesørgerne og alle våre troende blir (imidlertid) oppfordret til å støtte opp om disse søstre og brødre som jo ikke er adskilt fra Kirken, men som i kraft av sin dåp kan og må ta del i Kirkens liv, be, lytte til Guds ord, overvære messefeiringen og virke i nestens og rettferdighetens tjeneste.»

Paven sa videre at man ikke skal nekte sakramentene til dem som lever i kirkelig ugyldige ekteskap dersom de avholder seg fra den ekteskapelige akt og dersom ingen årsak til anstøt foreligger. Vi er altså på det punkt ikke kommet i en annerledes situasjon enn den som lenge har vært tradisjonell. Det nye er åpenheten omkring problematikken og, kanskje, den forståelse og vennlighet med hvilke de som lever i slike ekteskap forventes å bli møtt med fra Kirkens side.

Jeg synes det er naturlig å berette at jeg så det som én av mine viktigste oppgaver på Synoden å passe på at våre nordiske anliggender i det minste ble hørt. Fra de forskjellige arbeidsfora i Norden og fra Pastoralseminaret i Osnabrück i sommer var det nok materiale å søke å få med. F. eks. de spesielle forhold som angår de blandede ekteskap. Det viste seg å være et tema som lå mange synodefedre på hjerte. Det ligger godt an, vil jeg tro, til en positiv holdning og mere nyansert forståelse for disse ekteskaps særegne karakter og muligheter. Svært mange ville at det skulle gjøres mere for undervisningen: bedre innføring i ekteskapets vesen, teologi og forpliktelser, og det ikke bare for de som skal gifte seg, men under oppveksten, i hjem, i skole og i religionsundervisningen. Og Synoden avdekket et så vidtspennende register av former for ekteskapsinngåelse — Afrika eksellerte her — at svært mange gikk inn for maksimal frihet for bispekonferansene til å utarbeide sær-regler og/eller spesialliturgier som i større grad enn idag imøtekommer den lokale tradisjon og mentalitet.

Flere synodefedre mente dagens påholdende regler for annullering av ugyldige ekteskap var alt for vanskelige, og etterlyste forenkling av denne (i sannhet kompliserte) prosedyre. Noen gikk dypere og satte spørsmålstegn ved den sakramentale karakter som skal hefte ved alle ekteskap inngått mellom døpte ikke-katolikker i overensstemmelse med den sivile ekteskapsordning. Spørsmålet som ble

Biskop Gran sier, at man fra nordisk side hadde full frihet til å kjøre opp med merkesaker ... men at proposisjonene inntil videre er hemmelige og ikke kan offentliggjøres.

reist og bedt videre teologisk utforsket er hvorvidt der kan fullbyrdes et sakrament dersom all kristentro mangler. Jeg vil personlig innerlig håpe at dette vanskelige spørsmål må bli avklart som følge av de krav som kom frem dessangående på Synoden.

Et siste punkt som jeg kan omtale fordi det er blitt bekjentgjort av Synoden og av Paven selv, er spørsmålet om fødselsregulering, som opptok så meget av Synodens tid. Her er det nok kort å si at Pave Paul VI's hovedanliggende i «*Humanae Vitae*» med stort flertall ble karakterisert som profetisk og fullt konsonant med Kirkens lære om seksualaktens nødvendige «åpenhet for nytt liv». Det rådde imidlertid relativt stor enighet om at den naturrettslige argumentasjon til belegg og forsvar for denne lære vesentlig bør utdypes og forbedres.

Et mektig materiale er blitt avleiret, og det vil ikke bli lett hverken for Paven eller hans medarbeidere å veie og bruke det i en form og sammenheng som viser vei inn i fremtiden. Slike perspektiver fantes, og det manglet ikke mot blant Synodefedrene til å vise frem til dem.

Mens vi venter på den syntese som Paven vil gi oss, gjør vi vel i å arbeide videre lokalt med den inspira-

sjon som Pastoralseminaret i Osnabrück og det store forarbeidet har nedfelt.

Oslo, 11. november 1980.

Med vennlig hilsen i Herren

John W. Gran

Biskop

*I stor forferdelse ser vi mennesker
som gjør onde gjerninger
De stjeler og dreper og lyver
I mine kretser dreper man bare med
ord*

*Og i mine kretser dømmer man
morderene*

*Bandlederen på 16 år
Han visste alt om helvete på jord...
Himmelen den hadde han ikke kunnet
drømme om*

*Han hadde intet sammenlignings-
grunnlag*

*Ikke et glott ikke en eneste liten
minnelse*

*om himmelen hadde menneskene
gitt ham*

*Helvetesprekenen ville han ha nikket
gjenkjennende til*

*Ja han kunne sikkert ha hjulpet
presten*

Brett Borgen

(Etter en kirkekveld for fanger)

REDAKSJONELT:

Synoden

Den femte bispesynode er avsluttet. Så kan man kanskje spørre, hva bragte den av nytt til verden, og lønner det seg i det hele tatt å bruke både tid og penger på et slikt foretagende? —

Til det første spørsmål er vel det å si, at systemet med synoder er av gammel dato i den kristne kirke, ikke bare blant katolikker, men også blant andre historiske kirker.

For det annet må enhver sikkert kunne se at det bare kan være fruktbart når representanter for bispekollegiet kommer sammen for å diskutere saker som er brennaktuelle for den moderne verden.

Og med hensyn til det som måtte være nytt og aktuelt for den kristne kirke i en sekularisert verden, så må man vel ha lov til å peke på, at den katolske kirke av i dag forsøker å trenge inn i dagens debatt på slike områder, hvor man ofte i tidligere tider kunne hen-vise til en eller annen stor paves eneveldige avgjørelser. Idag snakker man om tingene og man lytter gjerne etter råd fra andre enn biskoper.

Så kan man kanskje si, jamen denne synode bragte i realiteten intet nytt til verden. Kanskje ikke etter det vi vet på inneværende tids-punkt. Det tyder i hvert fall på, at man vil fastholde kirkens tradi-sjonelle syn på ekteskap og familie. Årsakene til en slik konserva-tisme kan jo selvfølgelig være mange, og det er sikkert en del rundt om som er skuffet over biskopenes avgjørelser, ikke minst med hen-syn til spørsmålet om skilsmisse og gjengifte. Det diskuteres i hvert fall vidt og bredt blant europeiske katolikker, og her er det vel, at man skal bite merke i det med det europeiske. Vi tenker sikkert for ofte i vesteuropeiske baner, når vi burde tenke i verdensmålestokk.

Det gjelder kanskje ikke minst en hendelse som den femte bispe-synode. For det viser seg jo, at det man er så opptatt av på våre kanter, ikke er så særlig aktuelt for mennesker helt andre steder.

Der er problemene helt andre, og mange ganger livsbetinget, hvor de hos oss har en helt annen karakter. Så alene det at verdenskirken er blitt trukket inn i bildet på en måte som man neppe tidligere har sett, er jo i seg selv et skritt inn i fremtiden, og meget tyder på at det mer og mer går opp for den katolske kirkes ledere, at skal man tenke katolsk, er det ikke det samme som å tenke i vesteuropeiske baner, som man har gjort det i århundrer.

Dette kommer sikkert til å innebære, at en hel del av det vi her på berget går og forventer, blir til noe helt annet i motet md en verden, hvis problemer har helt andre dimensjoner enn våre. Hvis vi derfor skal spørre om den femte bispesynode har hatt noe verdi for den katolske kirke og for mennesker av i dag, så kan man svare: ja det har den, for den peker på, at Guds folk er på vei!

Svend Aage Rasmussen

Synodefedrenes budskap til de kristne familier

Før synodefedrene fra hele verden etter møtet med paven vender tilbake til sine egne land, vil vi rette noen ord til dere, brødre og søstre. Her gjelder det ikke å gi svar på de komplekse spørsmål om ekteskap og familieliv i våre dager, men meget mer å gi uttrykk for våre følelser og for vår kjærlighet, for tillit og forhåpninger. I disse uker har vi som biskoper og hyrder følt oss forbundet med dere, og vi er jo også deres brødre i troen. Vi har ikke glemt at vi er vokst opp i familier med hva det innebærer av gleder og sorger. Overfor dere og våre egne familier uttaler vi åpent vår hjerteligste takknemlighet.

FAMILIENS SITUASJON I DAG

I våre samtaler sporet vi både glede og trøst, smerte og vanskeligheter innenfor det moderne familieliv. Det gjelder om å vende oppmerksomheten mot det positive og å bygge på det og understøtte det i tillit til at Gud i sin skapelse alltid er helt «up to date» og at vi i tidens tegn formår å skimte Hans vilje. De mange positive elementer som vi oppdager, gir oss virkelig mot. Vi gleder oss over at så mange familier på tross av alle mulige fristelser gjerne oppfyller sitt kall til gjengjeld for Guds godhet.

Disse menneskers gode egenskaper og deres trofasthet som svar på Guds nåde til like med deres livsførsel i overensstemmelse med Kirkens lære, fyller oss med håp. De familier som bevisst streber å leve i overensstemmelse med Evangeliet og som ønsker å bære vitnesbyrd om åndens virke, blir i dag fler og fler.

Vi har i den forløpne måned lært mye om de menneskelige kulturer og livsbetingelser, i hvilke de kristne lever. Kirken må akseptere og påskjønne denne rike mangfoldighet. Derfor gjelder det om å oppmuntre de krisine familier til innenfor deres egen kultur-ramme å bli virksomme vitner for Guds frelsesplan.

De enkelte kulturelle uttrykk må dog ofte vurderes i Evangeliets lys for at man kan være helt sikker på at de fullt og helt stemmer overens med Guds frelsesplan med hensyn til ekteskap og familieliv. Både det sakramentale ja og den kirkelige vurdering er deler av visse elementer, man bør skjelve mellom.

Mer betydningsfullt enn kulturpro-

grammet er dog livssituasjonen for familier som lever i elendighet i en så rik verden. I store deler av verden, og også innenfor enkelte nasjoner hersker der materiell nød på grunn av sosiale, økonomiske og politiske strukturer, som understøtter uretferdigheten, underkulelse og uverdige avhengighetsforhold. I mange tilfeller er livsbetingelsene av en slik karakter, at mange unge menn og kvinner mener seg hindret i utøvelsen av sine ekteskapelige rettigheter og en menneskelig tilværelse.

I materielt mer avanserte stater hersker derimot en elendighet av et helt

annet slag. Nærlig åndelig tomhet midt i den materielle overflod. En fattigdom for ånd og hjerte, som gjør det vanskelig for mennesket å forstå og erkjenne Guds frelsesplan. Dette fører til uro og angst i dagens verden og for fremtiden.

Mange mener at det er vanskelig å påta seg en uigjenkallelig ekteskapsforpliktelse og -binding og å oppfylle denne. Så står de der da med tomme hender, og med et såret hjerte som venter på den barmhjertige samaritan. Som kanskje kan forbinde deres sår og med olje og vin kan gi dem frelsesgleden tilbake.

Mange regjeringer og samfunnsinstitusjoner, mange ganger av multinasjonal karakter, legger press på familien. Familiens ukrenkelighet blir nedvurdert, basisrettigheter som religionsfrihet, ansvarlig foreldreskap og oppdragelse av barna, o.s.v. blir beskåret. Derfor befinner familiene seg i en situasjon som «trykkeslaver og systemstatister» i stedet for selv aktivt å kunne ta hånd om sin egen situasjon.

Vi protesterer mot slike undertrykkelsestendenser, som forsøker å tvinge familiene til å løse sosiale, økonomiske eller demografiske problemer gjennom bruk av usedelige midler. For eksempel ved med tvang å forsøke anvendt antikonseptjonelle midler eller sterilisasjon, fosterfordrivelse og medlidensdrap. Synoden anbefaler derfor uttrykkelig å oppstille et charta om familiens grunnrettigheter, som overalt skal beskytte den.

Bak mange problemer som tynger fa-

Familien er stadig den faste kjerne omkring hvilken det kristne samfunn også i en sekularisert verden må bygges opp.

milien i verden i dag, står den kjennsgjerning, at mange mennesker avviser deres kall til livet og til Guds kjærlighet. De blir derfor besatt av havepsyke, streben etter makt og søken etter fornøyer. De ser ikke mer i sin neste bror og søster som en sammenhengende menneskelig familie, men bare at de er i veien og at de er hans motstandere. Der hvor fornemmelsen av og opplevelsen av Gud Fader i Himmelen forsvinner, der forsvinner også den etiske bevissthet i den menneskelige familie.

Derfor, hvordan skal mennesker gjensidig anerkjenne hverandre som brødre og søstre, når bevisstheten om en felles far har gått tapt? Gud som alles far er det eneste grunnlag for broderskap mellom mennesker.

GUDS FRELSPLAN FOR MENNESKER OG FAMILIE

Guds evige frelsesplan (Ef. 1.33 ff) består i at alle kvinner og menn blir delaktiggjort i det guddommelige liv og den guddommelige natur i Kristus (sml. 1. Johs. 1.3 . . . Petr. 1.4). Gud den evige Far kaller mennesker til å virkeliggjøre denne hensikt sammen med mennesker for å danne Guds familie.

Familien er på særlig vis kalt til å medvirke ved utførelsen av Guds frelsesplan. Den er, for å si det på en annen måte, samfunnets og kirkenes urcelle. Kiken skal derfor bistå sine medlemmer for å gjøre dem til aktive medarbeidere i frelseshistorien og derigjennom gjøre dem til levende tegn på Guds kjærlighetsplaner med verden.

Gud har skapt mennesket i sitt eget bilde (1. Mos. 1.26), han har gitt oss kall til å vokse og til å formere oss, for at vi kan fylle jorden og underlegge oss den (1. Mos. 1.28). I oppfyllelsen av denne plan blir mann og kvinne forenet i det inderligste kjærlighetsfellesskap for å kunne tjene livet. Mann og hustru er kalt av Gud til å delta i hans skapermakt ved å gi livet videre.

I tidens fylde ble Sønnen født av en kvinne (Gal. 4.4) for å berike ekteskapet med sin frelses nåde, idet han gjorde det til sakramente og ble en integrerende del av dette, da han med sitt blod beseglet sin frelsespakt, Kristi egen kjærlighet til kirken og kirkens kjær-

lighet til Kristus blir således et sinnbilde på kjærligheten mellom mann og kvinne (sml. Ef. 5.22-32). Den sakramentale nåde i ekteskapet blir en kilde til glede og styrke for ektefellene. De handler som forvaltere av dette sakramente i Kristi navn og helliger derved hverandre. Kjære brødre og søstre, lytt til Kristus, som sier til dere i dag: «At dere dog måtte kunne erkjenne Guds gave!» (sml. Johs. 4.10).

Denne frelsesplan lar oss forstå hvorfor kirken tror og lærer at dette kjærlighetens bånd og hengivelsen mellom ektefellene, som har knyttet seg sammen i et sakramentalt ekteskap, er evig og uoppløselig. Det er en kjærlighets- og livsforbindelse. Videregivelse av livet til kommende slekter lar seg ikke skille fra ekteskapet. Kjærlighetsakten må, ifølge rundskrivelsen «Humanitae Vitae» være sann menneskelig, fullkommen og utelukkende åpen for nytt liv (Humanæ Vitæ, 9 og 11).

Guds plan for familie og ekteskap kan bare fattes, antas og leves av mennesker som har erfart en radikal omvendelse i deres hjertes. Det er den høyeste hengivelse til Gud, hvorved det gamle selv inntar en ny plass. Omvendelse og hellighet forlanges av alle. Vi skal alle komme etil erkjennelse av Herren og hans kjærlighet og Hans nærvær i livet.

I stor glede til hans kjærlighet og miskunn, til Hans tålmod, Hans medlidenhet og tilgivelse skal vi til sist elske hverandre på samme måte som Han elsker oss. Ektefolk, foreldre og barn, ut i fra deres forskjellige forutsetninger, blir aktivt verktøy og tjenere for Guds kjærlighet og trofasthet. Det er dette, som det kristne ekteskap og familieliv er et ekte tegn på, Guds kjærlighet til oss og Kristi kjærlighet i oss, som gjør oss til kirke.

Det smertefulle kors hører, likesom oppstandelsens glede, til i de menneskers liv som vil følge Kristus på sin jordiske pilgrimsferd. Bare de som åpner seg for påskens mysterium kan oppfylle de vanskelige, men kjærlige krav, som Kristus stiller til oss. Selv når noen på grunn av menneskelige svakheter ikke fullt ut kan oppfylle Guds krav, så har man dog ingen grunn til å tape motet: «Dere skal ikke miste motet, men alvorlig og standhaftig ta deres tilflukt til Guds barmhjertighet.» (Humanæ Vitæ, 25).

FAMILIENS SVAR PÅ GUDS FRELSPLAN

Dere vil, akkurat som vi, stille Synoden spørsmål om hva deres oppgave i den moderne verden er.

Hvis vi kaster et blick på verden, så tror vi at dere stilles overfor noen meget viktige oppdragelsesoppgaver. Deres oppgave er å danne og forme frie mennesker med moralsk finfølelse og kritisk sans, sammen med en bevissthet om deres ansvar for det menneskelige fremskritt, og samtidig sette noe inn på å befordre helligheten i verden. Deres oppgave er også dannelsen av mennesker som setter kjærligheten i høysetet, og som kan gi deres kjærlighet uttrykk i alle medmenneskelige sammenheng, slik at denne kjærlighet er åpen for fellesskap, gjennomtrengt av sans for rettferd og respekt overfor medmennesker og ansvarsbevissthet overfor det menneskelige fellesskap. . . . .

. . . Deres oppgave er dannelsen av mennesker i tro. Det vil si å lære mennesker å kjenne Gud og Guds kjærlighet, og at de med iver skal gjøre Hans vilje i alt. Deres oppgave er å gi videre de grunnleggende og kristne verdier og oppdra mennesker som er i stand til også å skape nye verdier i livet. Jo mer en familie ivrer for å bli kristen, jo mer menneskelig blir den også.

Denne oppgave skal familien utføre som «Huskirke». Som et trosfellesskap full av håp og kjærlighet i Guds og den menneskelige families tjeneste. Liturgi og fellesbønn må være nådekilder for familien. Under utførelsen av deres oppgave skal familien søke næring gjennom å høre Guds ord og delta i det sakramentale liv, ved botens sakramente og eucharistien. Tradisjonelle såvel som nye andaktsformer, særlig de som retter seg mot Den hellige jomfru, er rike kilder til å bevare både fromhet og nåde.

Familien har den første og grunnleggende plikt til evangelisering og katekese. I familien må troens erfaring understrekes sammen med seksualoppdragelsen, oppdragelsen til kyskhed og de andre kristne dyder.

Den kristne families horisont skal kunne rekke ut over det lokale kirketårn, og den må kunne rette blikket mot hele menneskeheten. Innenfor omfanget av det til enhver tid gjeldende samfunnsinn skal familien bære vitnesbyrd om de kristne verdier, som forsvar for rettferdighet og alltid være beredt til å bistå de fattige og undertrykte. Man anser det for særlig klokt at familier slutter seg sammen for å beskytte sine egne

rettigheter og til motstand mot urettferdige samfunnsystemer — offentlige såvel som private bestrebelser for å skade familien. På samme måte som man bør gjøre seg gjeldende for å øve innflytelse på de sosiale kommunikasjonsmidler og oppbyggingen av et solidarisk samfunn.

Særlig prisverdig er familiebevegelsene, hvis mål er å hjelpe andre ektefolk og familier til å forstå Guds frelsesplan og i gjerning gjøre den synlig for menneskene. Denne tjeneste i frelsens solidaritet til gjensidig hjelp anbefales sterkt som en integrerende del av familieapostolatet.

I trofasthet mot Evangeliet må familien i dag være beredt til å våge å gi nytt liv videre. Den må være beredt til å dele verdier og materielle goder med de fattige og utvise åpenhet og gjestfrihet overfor andre. Det gjelder om for de moderne familie undertiden å velge en livsstil som fra tid til annen bremser på visse deler av tilværelsen, som f. eks. seksuallivet, trangen til selvbestemmelse og å sette de jordiske goder opp mot de kulturelle strømninger. Ansikt til ansikt med synd og menneskelig sviikt, må den kristne familie bære vitnesbyrd om ekte kristen ånd med en sterk sans for bot, tilgivelse, forsoning og håp. De skal bære vitnesbyrd om saligprinsningene og åndens frukt. De skal besinne seg på en enkel livsstil og utfylle et sant evangelisk apostolat overfor andre mennesker.

KIRKEN OG FAMILIEN

Gjennom deltagelsen i synodedrøftelsene vokste det i oss en våken bevissthet om kirkens plikt til å bistå og oppmuntre ektepar og familier. Vi kom i den retningen til en fornemmelse av en dypere personlig forpliktelse.

Kirken legger stor vekt på familieapostolat og familiepastoral. Med det mener vi den lokale menighets tjeneste overfor hele gudsfolket, fremfor alt sjelesørgeres og legfolks som i særlig grad har påtatt seg ansvaret for familiepastorale oppgaver. Ved å møte mennesker og ved å hjelpe familier og ektefolk, hjelper de dem til fullt ut å leve deres ekteskapelige kall. Til denne gjerning hører også ekteskapsforberedelsen. Bistand til ektefolk i alle faser av deres ekteskap. Programmer av liturgisk og kateketisk karakter, som passer for de pågjeldende familier. Hjelp til barnløse ektefeller, til familier med bare en forsørger, for enslige mødre, for mennesker som har mistet ektefellen, for separerte og fraskilte og særlig for familier som bærer alvorlige byrder, såsom fattigdom, psykiske spenninger, fysiske og psykiske handicap, narko- og alkohol-skader. Kort sagt, alt som anfecker familiestabiliteten.

I den familiepastorale oppgave har presten en særlig plass. Han er den som bringer familien næring og trøst gjennom Guds ord og sakramenter og annen åndelig hjelp.

Dermed kan han tålmodig og menneskelig bistå familien, slik at kjærligheten blomstrer og at familien blir formet med virkelig strålekraft (sml. Gaudium et Spes, 52). Som frukt av denne pastorale tjeneste kunne muligheten for en intensivering av preste- og ordenscall bl. a. tenkes.

I overensstemmelse med Guds frelsesplan har kirken meget å si både menn og kvinner om likeberettigelse og gjensidig supplering av begge kjønn, men også om forskjellighet i karismer og ektefellenes oppgaver innenfor ekteskapet. Mann og hustru er forskjellige, men likestillet. Forskjelligheten skal ikke ringeaktes, men skal på den annen side heller ikke brukes som skjul for å rettferdiggjøre den ene ektefelles dominans overfor den annen. I samarbeide med det profane samfunn utenfor har kirken både rett og erfaring til å beskytte kvinnen og heve henne opp på et aktivt plan.

THRONSEN & CO.

BOKTRYKKERI

Bernh. Getzgt. 3 b, Oslo

Telefon 20 40 02 - 20 70 02

SLUTNING

Som avslutning på vårt budskap, kjære brødre og søstre, vil vi gjerne fortelle dere, at vi er fullstendig klar over vår felles svakhet. Vi er helt klar over den meget vanskelige og belastede situasjon som mange ekteskap befinner seg i, på tross av åpenbar god vilje til å oppfylle kirkens bestemmelser. Alle behøver vi dog en stadig fordypelse av vår forståelse av Kristi lære for å forstå dens rikdommer og å handle i dens lys. Det gjelder om å gå trostlig fremad under ledelse av hele kirken på vei mot en mer fullkommen troskap mot Kristi bud.

Alt som vi her har sagt om ekteskap og familie kan sammenfattes i to ord: Kjærlighet og liv. På slutten av denne synode ber vi om, kjære brødre og søstre, at dere må vokse i Guds kjærlighet og liv. Alvorlig og takknemlig ber vi dere, at dere også ber om det samme for oss. Våre siste ord til dere henter vi fra den hl. Paulus' ord til Kolossensene: «og frem for alt elsk hverandre. For kjærligheten er det bånd som binder sammen og gjør fullkommen. La Kristi fred herske i deres hjerter, for til det er dere kalt som lemmer på det ene legeme Derfor vær takknemlige!» (Kol. 3, 14-15).

K N A

RUSTFRITT
STÅL

Spesialforretningen i
RUSTFRIE STÅLARTIKLER
KNUT JUUL CHRISTIANSEN

Wesselsgt. 3 (indre gård) - Oslo 1

Telefon

(02) 33 36 24

33 55 25

Telegr.adr.:

Rustfriknut

Caritas støtter medmennesker.
Støtter du Caritas?
Giro: 2020881

Kjærlighet og barmhjertighet

For de av oss, som av og til arbeider med medisins historie, synes det å være en nokså selvskreven sak, at hospitaler og sykepleie for år tilbake knapt nok eksisterte. Hvor mange sykehus fantes i Norge omkring 1600? — Hvordan møtte den jevne nordmann før år 1900 sykdom, nød og angst? Det er det veldig vanskelig å si noe om, men det forekommer en, at Norges befolkning før i tiden må ha vært nokså hårdfør, idet adgang til det sosiale gode, som vi anser sykepleien for å være, var vanskelig. Ikke minst hvis man bodde utenfor de større byer som Kristiania og Bergen.

Det er derfor ganske interessant lesning, hvis man dukker ned i de katolske ordenssøstres annaler og bak de stive bokstaver prøver å fantasere seg til mange nordmenns forhold til sykdom og sykepleie, førenn vår moderne tid opprinner med trykdeordninger, legesentre, o.s.v., o.s.v.

Alle norske katolikker kjenner St. Elisabethsøstrene, eller de små, grå søstre, som man før i tiden pleide å kalle dem. Man åpner sikkert ikke munnen for høyt når man våger å påstå, at de katolske ordenssøstre, og derfor ikke minst «De små grå søstre» har vært med til å omdanne det norke sykepleievesen fra ingenting til noe av det beste som finnes.

Det har ikke vært helt gratis. Og med gratis menes ikke her det vi i alminnelighet forstår ved dette ord. Det kostet, om enn ikke blod, så i hvert fall et umåtelig slit og en lang arbeidsdag. Nå synes det som om søstrene har en liten sjanse for å få litt hvile, idet de med stolthet kan overlate deres tidligere arbeidsplass til samfunnet og peke på at det første bud i sykepleien, før som nå, er

St. Vincents Hospital i Hammerfest for hundre år siden.

kjærlighet, omsorg og hardt arbeide.

St. Elisabethsøstrene har i år vært i Norge i 100 år. Det var mildest talt hårde betingelser, man bød de første små forsagte søstre, som den 13. oktober 1880 steg i land i Hammerfest. Sjøsyke, frysende og med store forbausede øyne fulgte søstrene Claudia, Serapia og Adelharta etter sognepresten, som hadde hentet dem helt nede i Hamburg. Hospital fantes ikke. Heller ikke kapell eller bolig til dem Hvis man kan snakke om de berømte tomme hender, som storkapitalister ofte praler av, så passer visst ordene bedre her, for der *var intet*.

Ikke desto mindre, så var det damer med ben i nesen, som kom til Hammerfest. De oppdaget i løpet av få dager at fattigdommen, den var

man felles om på de breddegrader Så allerede den 19. november hadde søstrene erklært nøden full krig og kokte mat til ti barn, som ganske snart ble til 24.

Det var pionergjerning. Men så var idealismen også i orden, for uten den ville det arbeide, som St. Elisabethsøstrenes kongregasjon har utført i Norge og andre steder vært falt sammen som et korthus og blitt til intet. Søstrene som skulle begynne den nye stasjon i Nord var selvfølgelig ikke utvalgt på må få. Generalforstanderinnen hjemme i Schlesien visste hva hun gjorde, da hun kalte på sr. Claudia, sr. Serapia og sr. Adelharta.

Kongregasjonen var opprinnelig utgått fra noen fransiskanertertiærer i Neisse, som innså at tertiarernes plik-

St. Elisabethsøstrenes første kommunitet i Trondheim.

ter godt kunne utføres på heltid, hvis Vårherre vil det. Opprinnelig hadde man ikke tenkt i så store baner som å sende søstre til det nordligste nord. De første søstre tenkte seg et arbeide av mer lokal karakter, så som sykepleie og skolegjerning i den saksiske diaspora, som nettopp i 1840 årene var på vei inn i en ny tid i sporene på den nasjonal-revolusjonære vind som blåste over Europa.

Det behøves ikke å sies mer om de flittige søstres virke i Norge. De tre første ble hurtig fulgt av flere. Hammerfest var den første stasjon, og arbeidet gikk videre der hvor det var behov for det: Tromsø, Harstad, Trondheim, Oslo, Tønsberg.

Det forble ikke det vesle trehus, som gikk under navnet Sct. Vincents Hospital i Hammerfest. Store moderne sykehus med ultramoderne utstyr og med up to date forbedringer så

snart det var mulig, ble hurtig skapt. Og enhver nordmann vet i dag, hva St. Elisabeths Hospital her og der er for noe. Selv om det ikke lenger er søstrene som står i spissen for arbeidet

Det norske samfunn, og ikke minst den romersk katolske kirke i Norge,

bør bøye seg i ydmykhet for det arbeide som den del av den kristne menighet som valgte å følge i den hellige Elisabeth av Thüringens fotspor, har utført i disse hundre år. Jubileet er feiret. Det skjedde i vår, men katolikker i dette land bør allikevel i denne tid sende en vennlig tanke til Elisabethsøstrene. Og alle bør vi ønske at de i fremtiden må ha leilighet til å kaste seg over nye oppgaver til gagn for medmennesker, selv om de er få.

St. Elisabethsøstrenes leder i Norge, sr. Birgitta Flandrup, har ønsket å glede sine medsøstre og kongregasjonens venner med en gave. Det ble en storslått gave, og man må håpe, at den vil være å finne på våre fremste biblioteker i fremtiden. — «Elisabethsøstrenes historie i Norge 1880 — 1980» av pastor dr. Johs. J. Duin. Mer bør ikke sies, når det gjelder historie. Forfatternavnet alene borger for kvaliteten.

Svend Aage Rasmussen

KATOLSKE SKOLER GJENÅPNET I IRAN

Av dee 14 katolske skoler som de iranske myndigheter stengte for et par måneder siden, er nå syv blitt gjenåpnet.

Blant de gjenåpnede skoler er ikke salesianernes «Andiseh»-skole i Teheran, som angivelig skulle være et spionrede for Israel.

Det er den melkittisk-katolske erkebiskop Hilarion Kapoudji som på oppdrag fra Vatikanet har forhandlet om de katolske skoler med Irans regjering.

Det later også til at Kapoudji har oppnådd at de utenlandske utviste misjonærer skal få vende tilbake, og at nye misjonærer får sendes til Iran.

STUDIEUKE PÅ RYGAARD SKOLE I KØBENHAVN 22. — 26. JUNI 1981

I dagene 22. — 26. juni 1981 avholdes en studieuke for kateketer fra hele Norden på Rygaard. Hovedemnet er en presentasjon av den tredje bok i det nye nordiske religionsprogram, «Sammen i kjærlighet». Kurset henvender seg forøvrig til kateketer som underviser på alle trinn i barnekatekesen.

Notér allerede nå datoent!

Et mer detaljert program med tilmeldingsblankett vil foreligge i januar — februar 1981,

Kateketsentralene i Helsinki, København, Oslo, Reykjavik og Stockholm

Vandring i Assisi sommeren 1980

1982 fyller St. Franciskus 800 år. Ja, tiden fra 1182 til 1982 utgjør denne anselige perioden, men i våre dager er den middelalderske italieneren mer kjent over store deler av verden enn noen gang tidligere. Hans lille fødeby, Assisi, greide i fjor å ta imot omkring fem millioner mennesker fra utallige land, i år blir tallet antakelig høyere, og hva så i 1981 og i selve jubileumsåret. Hvis man spør en fransiskaner i Franciskus-klosteret i Assisi hvordan alt skal gå, løfter han forskrekket armene i været og spør Himmelen . . . .

Overalt er vi mennesker nå alvorlig forferdet over vår jordklodes gang, nærmer vi oss en verdenskatastrofe — de som styrer virker så hjelpeløse. Men mange, mange, kanskje særlig unge, søker måter og midler som kan forandre alt liv, og det blir mer og mer til at den hellige Frans blir spurt. Og han inspirerer, gir mot og krefter, og det i en alder av åtte hundre år.

Hvis han var også fysisk levende i dag, ville han vel ha rystet på hodet, men likevel smilt og åpnet armene mot massene som velter ut av kjempebusser i hjembyen hans. Men han ville få oppleve også andre ting der, meget som kan ligne på Assisi for 800 år siden. For ved sekstiden om morgenen våkner byens egne borgere, hunder og katter legger seg i gater og trapper, de tallrike håndverkere rusler avsted til sine mørke atelierer og verksteder og det hersker en forunderlig stillhet og ro overalt.

Dertil strømmer særlig i juni måned duften av en overdådig vegetasjon gjennom hele byen på denne grytidlige tid, før bilmotorene raser i vei og forpester.

Nedenfor de gamle bymurene går det stier ned gjennom olivenlunder og vingårder, og nede på sletten finner man et område med unge mennesker som allerede står med bøyde rygger i arbeide med jorden. Der er også sauer, hester, esler, og ved et stort hus diverse vennlige hunder. Også huset er gjenstand for intenst arbeide, en stor spisesal blir snart ferdig og over den en sovesal.

I et gammelt rom med peis til å steke hele dyr i, samt et bord med verktøy, spiseredskaper og musikkinstrumenter, blir det en rask samtale med lederen for San Masseo, som stedet heter.

Pater Bernardino er fransiskaner, og forteller at han har hatt en drøm som nå er blitt til virkelighet. Han tilhører San Damiano-klosteret og i flere år fikk han der se hvordan tusener av unge og eldre kom til Assisi og reiste igjen uten å ha opplevet noe av den sanne fransiskanske ånd.

Drømmen besto av en bondegård i nærheten, og da bondefamilien en dag forlot den, fikk han, særlig ved benediktinernes hjelp, satt i gang dette som han mener kan gi besøkende en autentisk idé og følelse vedrørende det livet den hellige Frans levde.

Klokken fem morgen må alle opp, dagen varer til litt etter mørkets ankomst, og består av bønn, meditasjon, arbeide og den aller nødvendige mat og hvile. Onsdag er fastedag, det spises da intet mer enn frokost, men bønn og arbeide er som vanlig. Dette skal få deltakerne til å tenke på de sultende i verden.

Det høres mange språk i San Masseo, selv taler pater Bernardino flytende tysk. Men vær så snill, sier han, gjør ingen propaganda for stedet her. Vi har alt vanskeligheter med å kunne ta imot alle som vil komme. Jungeltelegrafene er i virksomhet overalt.

Det arbeides virkelig der, det er lett å se. Men hvor finnes stillheten, fordypelsen i det fransiskanske åndelige liv?

I den ene enden av bondegården er San Masseo-kapellet som skriver seg fra før Frans' tid. For få år siden så det forsømt ut, men nå forteller blomsterflor og tente lys om nytt liv. Mellom vakre, antikke søyler er det noen sitteplasser. Og når man sitter der og ikke hører annet enn et kor av sangfugler utenfor, blir det lett å forestille seg at St. Franciskus skritter over dørstokken og kneler foran alteret. Og så går han lydløst bakover og setter seg på en trebenk og smiler til alle som kommer inn med megen glede i blikket. Jo, pater Bernardino, her får nok mange oppleve det de lengter etter, møtet med den ekte fransiskanske ånd omgitt av frodig natur og dyreliv, neppe nevneverdig forskjellig fra St. Franciskus' egen tid.

Assisi inspirerer stadig. En varm ettermiddag i august gikk turen noen kilometer nord-vestover, også denne gang til en tidligere bondegård, vakert beliggende i det frodige Umbria. Det kom gregoriansk sang ut av noen vinduer, det var vesper. Straks innenfor ble et sort hodetørkle overrakt, ingen barhodet kvinne fikk vise seg der. Og dertil en latinsk bønnebok. Der var 8-10 sortklede menn og kvinner. Liturgien varte lenge, og med bare latinsk tekst, og en nærmest orientalsk preget sang, følte man seg litt fremmed. . . Men blikket fant et stort foto av pave Paul VI.

Etterpå ble det vennlig velkomst-

Torvet i Assisi.

hilsen av en nonne i rullestol, begge ben var amputert etter en bilulykke. Hun presenterte en datter som var dverg, og en irsk mann bodde der med to sønner. To sortkledte munkere var visstnok tidligere biskoper, som ønsket et stillere liv, ble det sagt av en annen besøkende.

Men hva var egentlig dette? Vel ikke en avlegger av Lefebvre og hans antikonsilske liturgi? Men nei, det var en nystiftet religiøs orden med det franske navn La Salette. Nonnen i rullestol hadde vært gift, og etter bilulykken hadde hun stiftet ordenen.

Denne kommuniteten var betatt av Assisi og hadde ønsket å få etablere seg i La Rocca Minore, noe som myndighetene der — forståelig nok — hadde funnet umulig. Så ble bondegården et stykke vekk funnet, og ordenen og stedet var nå godkjent av de kirkelige autoriteter — etter å ha drøyet nokså lenge, ble det sagt.

I begynnelsen av august, da varmen var nådd toppen med 35 grader, og i år en høy grad av fuktighet, vanket en norsk gruppe bestående av vesentlig lutherske prester omkring i Assisi. Dette var ingen hastverksgruppe innstilt på å farte gjennom basilikaene, Le Carceri og San Damiano, og så dra avsted igjen i den tro at alt var sett og forstått.

Nei, her var det plan og mening med det hele. Lenge i forveien var det utarbeidet et program for hver

dag i det ti dager lange opphold, og hovedvekten var lagt på bønn og fordyppelse av den kristne tro med nærmere kjennskap til St. Franciskus' ånd og de viktigste stedene i hans hjemby. Dette ble klarlagt i en orientering den første formiddagen, og gledelig imponert måtte enhver katolikk bli over å få høre hvor spontant og åpent, totalt fri for enhver eventuell tidligere feilaktig oppfatning av helgenen og stedet, alle i gruppen ble oppfordret til å benytte dagene. En søken etter Kristus ved hjelp av denne helgenens liv og lære — kan det sies enklere og riktigere til noen Assisi-besøkende?

Dagene lot til å være fullt besatt: Hver morgen kl. åtte protestantisk messe i San Gregoriokirken, og så bønn, meditasjon, foredrag og besøk i muséer og kirker. Og på de seg også en veritabel botsgang av middelaldersk karakter ved å besøke den mindre interessante Rivortorto-kirken langt nede på sletten, og det til fots i den nesten tropiske varmen?

En kjøligere og langt vakrere opplevelse ville det ha vært å bese noen av de mange skjønne klosterkapeller i selve byen: La Chiesa del muro ruppato, Casa papa Giovanni XXIII, Citadellet, De franske søstrenes kapell, for eks. (En norsk og kjent fører hadde gjerne vist omkring.)

Den siste kvelden satt alle de 25 i gruppen i en krets i de amerikanske søstrenes have, og ble av lederen opp-

Allslags snekkerarbeid utføres
REIDAR MYRVOLD & SØN

Glads vei 23, Grefsen
Tlf. 21 18 32

fordret til å uttale seg om oppholdet. Fransiskanerpater Mizzi, som i fjor besøkte praktisk talt hele Norge, var også der og var meget glad da han ble hjertelig takket for alt det han hadde gjort for gruppen under hele besøket i Assisi.

Her er noen uttalelser:

— Den erfaringen som jeg har fått oppleve disse dagene har overgått all

A/S NORSKE SHELL

FYRINGSOLJE

**Leverandør til de fleste
katolske institusjoner
i Norge**

Ved bestilling av olje:

02-19-12 00 - Service 02-19 12 20

min forventning. St. Franciskus' liv er hyllet inn i et mysterium som er vanskelig å forstå. Vi er blitt intellektualisert. Men her har jeg erfart den kristne tros mysterium.

— Jeg var meget forventningsfull og er ikke blitt skuffet. Den eukaristiske gudstjenesten hver morgen og forelesningene om den hellige Frans har tent i meg et høyt ønske om å få leve for Kristus. Her har jeg lagt alle problemer bak meg og funnet måten å møte nye på.

— Det ble en stor glede for meg å gå de samme gatene som den hellige Frans gikk. Assisi er en hellig by. Kunsten her overfører Guds budskap og Frans'.

— Befolkningens andakt har gjort inntrykk: deres enkle bønner der de ligger på kne. Vi har meget å lære av dem.

— De liturgiske gudstjenestene har vært av stor betydning, og det vil kreve tid å assimilere alt. Stillheten og bønnen i denne byen er en stor åndelig skatt.

— Det har vært herlig å tilbringe disse dagene hos de fransiskanske søstrene, å be sammen med dem og andre katolikker.

— Krusifikset fra San Damiano har forandret ikke bare den hellige Frans' liv, men millioner andres. Den hellige Frans er en livsmodell, og det er også de andre helgeners liv. Helgenene er en utfordring til oss. Det spørs om det ikke er en skade at vi har gitt avkall på dem.

Blant mange andre norske som kom til Assisi denne sommeren var det en som ble fransiskansk tertiarnovise. Det ville vel være å ønske at hun blir fulgt av flere i årene som kommer.

Menneskene kommer til Assisi i busser, i tog, i privatbiler og også barfotet med rosenkransen i hendene. Men mon ikke det samme spørsmålet demrer mer eller mindre bevisst for alle: Hvor er Gud? Hellige Frans, kan du hjelpe oss å finne ham?

K. R.

Folkerepublikken Kina

Den tredje nasjonalsynode i den sålte katolske «patriotiske kirke» fant sted i Peking i sommer. Den «patriotiske kirke» brøt med Vatikanet på 50-tallet, og har langt på vei fortrengt den katolske kirke i landet, som har villet bevare båndene til paven.

Synoden ga to viktige resultater:

For det første skal det opprettes en «nasjonal forvaltningskommisjon» for kirken, og for det andre skal det opprettes en bispekonferanse. Det ble understreket at man med dette ikke ønsket å markere sin avstand fra Vatikanet.

Synoden begynte med en konferanse mellom representanter for den katolske patriotiske forening, som er en sammenslutning av katolikker under ledelse av Kinas kommunistparti. Denne foreningen valgte så sin tredje nasjonale komité.

De to første komitéene var valgt på synoder i 1957 og 1962. Den nye komitéen har 118 medlemmer. Formann ble biskop Zong Huaide fra Jinnan i Shandong-provinsen, en biskop som ble bispeviet i 1958 uten Romas tillatelse, og som idag er 63 år.

I en resolusjon går det fram at foreningens mål er å «forene geistligheten og legfolket i oppslutningen om kommunistpartiet, å arbeide videre i den patriotiske ånd, å slutte opp om landets modernisering, å fortsette som en uavhengig kirke og å motsette seg alle innblandingsforsøk utenfra».

Lederen for den nyopprettede nasjonale forvaltningskommisjon ble den 63-årige biskop Zhang Jiashu av Shanghai, også en biskop som ble utnevnt uten Roms tillatelse. Kommisjonens arbeidsoppgaver skal være «å lede legfolk og geistlige, å fremme at Guds ti bud holdes, og å diskutere viktige indrekirkelige anliggender».

Om bispekollegiet uttalte synoden bl. a. at de måtte arbeide for evangeliets videre forkynnelse, ogø burde

utvide kontaktene til utenlandske katolikker.

Synoden besluttet også å åpne et katolsk presseseminar samt å utgi en katolsk avis. Den sendte også et budskap til kirken i Taiwan, og uttrykte håpet om å kunne oppta snarlige direkte kontakter til Taiwans geislige og legfolk.

Det er vanskelig å vurdere Kinas «patriotiske kirke». Kirkerettslig sett er den uten tvil en skismatisk kirke, ettersom den ikke anerkjenner paven myndighet. På den annen side sa den østerrikske kardinal König etter sitt Kinabesøk tidligere i år at han ikke støtte på noe skismatisk sinnelag hos kirkelederne. De patriotisk-katolske biskopene var katolsk- og kristelig-sinnede, sa han. De har også passet på å foreta sine bispeviser etter de gamle forskrifter, slik at de er gyldige, selv om de altså er kirkerettslig ulovlige.

Det er ikke til å komme bort fra at mange katolikker som klarte seg gjennom de harde forfølgelser, tar avstand fra den patriotiske kirke, p.g.a. dens brudd med Rom og forbindelser til kommunistpartiet.

På den annen side hadde den katolske kirkes organisasjon ikke kunnet overleve i Kina uten den patriotiske kirke. Uten den ville det vel også vært utenkelig med gjenåpningen av så mange katolske kirker, som nå forestår i minst åtte større kinesiske byer.

BEGRAVELSESBYRÅET

TS Jacobsen *a/s*

Ullevålsvn. 1

TELEFON * 20 79 05

Alltid telefonvakt

Vi kommer i konferanse

Ordner alt

Egen parkeringsplass

Forsterkede forfølgelser av katolikker i Albania

Albania erklærte seg for tyve år siden som en stat uten religion, og det er uten tvil at de albanske religionsforfølgerne langt på vei har nådd sine mål. Etter krigen var 68 % av landets befolkning muslimer, 19 % var ortodokse kristne og 13 % katolske kristne. Brutale kampanjer har systematisk kuert alle troende, og det er sjelden en hører noe fra dem her i utlandet.

Men ifølge flyktninger som nylig er kommet til Jugoslavia, har nå de albanske myndigheter sett seg nødt til å intensivere sin forfølgelse av de som forløyter seg mot landets anti-religiøse lover.

Personer som oppdages med religiøse gjenstander i sitt eie, eller som deltar i religiøse sammenkomster, blir rett og slett arrestert, mishandlet og sendt til arbeidsleirer uten å bli stilt for retten. Politiet er spesielt brutale mot albanere som har fått bibler som er smuglet inn av turister, eller som har funnet dem på strendene, i elver, sjøer eller ved Adriaterhavet.

En av de som har flyktet, Mark Nozaj, har rapportert om biskop Ernest Chobas død. Biskop Choba av Shkodva ble sendt til arbeidsleiren Paperr ved Elbasan i det sentrale Albania i 1974. I fjor hadde noen katolske fanger laget noen enkle messegevandter og et trekors til biskopen, så han kunne feire en hemmelig påskemesse. Politiet ble imidlertid oppmerksomme på planene, og krøt inn under begynnelsen av messen og angrep biskopen, rev istykker klærne hans og ødela korset, og gikk også løs på de troende som var samlet for å delta under messen. Den gamle, neste blinde biskopen, ble alvorlig skadet og ble funnet død neste dag. Liket ble straks fjernet og gravlagt et ukjent sted.

Biskopens søster og slektninger av andre fanger fikk vite om biskopens død noe senere, da de kom med mat til sine pårørende. De fikk da vite at han hadde dødd av naturlige årsaker flere måneder tidligere.

Fangene som hadde deltatt under messen ble berøvet sine matrasjoner for 24 timer og advart mot å forsøke seg på flere religiøse møter. Det var et øyenvitne til biskopens død som fortalte flyktningen Nozaj om hendelsene.

Etter biskop Chobas død, er det bare en katolsk biskop igjen i Albania. Det er 65-årige Nikoll Troshani, biskop av Lezha og Durrës, som befinner seg i en arbeidsleir i Tepelena ved havnebyen Vlora.

En tredje albansk biskop, Antonin Fishta, hadde dødd tidligere i samme leir.

Det finnes 150.000 albanske katolikker i nabolandet Jugoslavia, og Vatikanet har utnevnt to albanske biskoper til å ta seg av dem.

Albanske flyktninger rapporterer også om flere albanske prester som holdes i arbeidsleirer p.g.a. brudd på religionslovene. De fleste, om ikke alle, albanske prester er i slike leire, men de troende praktiserer sin tro fortsatt, og i all hemmelighet. Dåp, bryllup og begravelser foretas i de nære familie- eller vennekrets.

Til tross for de albanske myndigheters påstander om det motsatte, lever altså troen videre i Albania. Vatikanradioen har to programmer daglig på albansk, og det antas at sendingene har endel lyttere.

STOR VALFART I SLOVAKIA

Valfarter er riktignok ikke forbudt i Tsjekkoslovakia, men erfaringsmessig blir pilgrimmet utsatt for diskriminerende overgrep etter valfarter.

Derfor er valfarten til Levoca i Slovakia i juli desto mer oppsiktsvekkende. Øyenvitner anslår at oppimot 150.000 pilgrimmet hadde forsamlet seg i Levoca den 6. juli. Overslaget er gjort bl. a. på grunnlag av de utdelte oblater ved eukaristi-feiringen.

Pilegrimmene var kommet med biler, busser og tog fra alle deler av Slovakia, men få prester var tilstede. Prester som forlater sine menigheter for å delta i valfarter risikerer å miste sin stalige arbeidstillatelse.

En skikkelig organisering av overnatting og forpleining på stedet hadde vært umulig, p. g. a. sabotasje fra myndighetene. Pilegrimmene måtte tilbringe natten i det fri under trær og paraplyer.

R. I. P.

Vår kjære medsøster

Søster Dorothea Krause

døde den 4. november i en alder av 82 år.

Den avdøde anbefales til de troendes forbønn.

St. Franciskus søstre

Blant pilegrimmene hadde det vært et stort antall unge, også skoleelever, til tross for at endel elever er blitt utvist fra sine skoler etter tidligere valfarter.

KATOLSK PREST SOSIALMINISTER I NICARAGUA

Regjeringen i Nicaragua har utnevnt p. Edgard Parrales til sosialminister. Han blir dermed den tredje prest med sete i regjeringen. De to andre er utenriksministeren, p. Miguel d'Escoto og kulturministeren, p. Ernesto Cardenal.

Det er på tale å opprette et vise-ministerium for voksenundervisning under ledelse av p. Fernando Cardenal, som nå leder en massiv statlig leseopplæringskampanje, som skal avsluttes i høst.

Andre prester innehar nøkkelstillinger i rådgivende regjeringskontor som beskjeftiger seg med økonomi, jordreformer og lovgivning. Atskillige prester og nonner deltok aktivt i den revolusjon som i juli 1979 styrtet president Somoza.

Da den nye regjering oppfordrede prester til å gå inn i regjeringen, ga Nicaraguas biskoper dem ene midlertidig tillatelse til det. I mai i år sa biskopene at prestene nå kunne begynne å forberede legfolk til å innta deres plasser, ettersom den «ekstraordinære tilstand» i den første periode etter borgerkrigen nå var overstått. Biskopene fastsatte imidlertid ingen tidsfrist for når prestene skulle forlate regjeringspostene.

KATOLSK RADIOSTASJON ØDELAGT I EL SALVADOR

Den katolske radiostasjon «Radio Panamerican» i San Salvador ble nylig sprengt og ødelagt av væpnede terrorister. Kirkelige kretser antar det er høyre-radikale grupper som står bak, og som ønsker å forhindre kringkasting av preknene til erkebiskop Arturo Rivera y Damas, som har administrert erkebispedømmet San Salvador etter attentatet mot erkebiskop Arnulfo Romero tidligere i år.

Erkebiskop Riveras prekener omhandler ofte den vold som hersker i landet, og angriper ofte den sosiale urettferdighet.

GUDSTJENESTER I HELGENE		Dialog messe	Høy- messe
OSLO: <i>St. Olavs domkirke</i> Akersveien 1 tlf. 20 72 26 - 20 72 44	lord.: sond.: (eng)	19.00 9.30 19.00	— 11.00 —
<i>St. Hallvard kirke</i> , Frans' skanerne, Enehaugt. 4, tlf. 67 23 83		8.35	11.00
<i>St. Dominikus kirke</i> , Domini'kanerne, Neuberggaten 15, tlf. 55 07 71		9.00 18.30	11.00 —
<i>Vår Frue Villås kapell</i> , Montebello, Ullernchausséen 52, tlf. 55 81 21		9.00	—
<i>Grefsen kapell</i> , Glads vei 23, tlf. 21 23 55		9.00	11.00
<i>Lunden kloster</i> , Øvre Lunden, tlf. 212587			10.00
ARENDAL: <i>St. Franciskus kirke</i> , Tyholmen, tlf. 22 209	lord.: sond.:	18.30 8.00	11.00
BERGEN: <i>St. Pauls kirke</i> , Christiesgt. 16, tlf. 21 54 10	lord.: sond.:	19.00 —	11.00
<i>Vår Frue Kirke</i> , Helleveien	sond.:	9.30	—
<i>Florida kapell</i> , Nygaardsgt. 124		19.00	—
DRAMMEN: <i>St. Laurentius kirke</i> , Cappelsngt. 1, tlf. 83 20 19	lord.: sond.:	13.00 8.30	10.30
FREDRIKSTAD: <i>St. Birgitta kirke</i> , Kongensgt. 9, tlf. 11 438		9.00	11.00
HALDEN: <i>St. Peters kirke</i> , Kristian V's pl. 1, tlf. 81 168		9.00	10.45
HAMAR: <i>St. Torfinns kirke</i> , Torvgt. 113, tlf. 23 751	lord.: sond.:	18.00 —	11.00
HAUGESUND: <i>St. Josefs kirke</i> , Haraldsgt. 21, tlf. 23 195			11.00
HONEFOSS: <i>St. Theresias kirke</i> , Vesterngt. 5, tlf. 22 381		9.00	11.00
KRISTIANSAND S.: <i>St. Ansgar kirke</i> , Kirkegt. 3, tlf. 24 225	lord.: sond.:	18.00 —	11.00
LILLEHAMMER: <i>Mariakirken</i> , Weidemannsgate 3 A, tlf. 52 550	lord.: sond.:	18.00 —	10.00
LILLESTRØM: <i>St. Magnus kirke</i> , Romeriksgt. 1, tlf. 71 28 85		9.30	11.15
MOSS: <i>St. Mikael's kapell</i> , Ryggeveien 24, tlf. 51 038		—	17.00
PORSGRUNN: <i>Vår Frue kirke</i> , Sverresgt. 26, tlf. 50 793	lord.:	18.00	11.00
STABEKK: <i>Maria kirke</i> , Nyeveien 17, tlf. 53 77 35		19.00	10.45
<i>Eikeli kirke</i> , Vestlisen 20, tlf. 24 25 69		9.15	10.30
STAVANGER: <i>St. Sviibuns kirke</i> , Dronningens gt. 8, tlf. 25 534	lord.: sond.:	17.00 8.30 9.30	11.00
TØNSBERG: <i>St. Olavs kirke</i> , Sandefjordsgt. 1, tlf. 11 949			11.00
VOSS: <i>St. Olavs kapell</i> Finne, tlf. 12 510		Efter avtale	
TRONDHEIM: <i>St. Olavs kirke</i> Prinsensgt. 2a2 Biskopen og prestegården, tlf. 21 214		9.00	11.00
<i>St. Elisabeth hospital</i> , lla, tlf. 21 670		6.15	—
KRISTIANSUND N.: <i>St. Eysteins kirke</i> , Flintegt. 3, tlf. 72 779			11.00
LEVANGER: <i>St. Torfinns kirke</i> og <i>St. Eystens sykehjem</i> , Jernbanegt. 29			11.00
MOLDE: <i>St. Sanniva kirke</i> , Parkveien 23, tlf. 51 467			11.00
ALESUND: <i>Vår Frue kirke</i> , Norgesund, tlf. 37 558	lord.: sond.:	17.00 8.30	11.00
TROMSØ: <i>Vår Frue kirke</i> , Stor- gt. 94, Sogneprestens tlf. 84 277	lord.: sond.:	18.00 —	11.00
<i>St. Elisabethsøstrene</i> , Balsfjordgt. 35, tlf. 81 487	sond.:	8.00	—
BODØ: <i>St. Eysteins kirke</i> , Hernesveien 22, tlf. 21 783		8.15	10.30
HAMMERFEST: <i>St. Mikael kirke</i> , Salsgt. 52, tlf. 11 447		19.00	11.00
HÅRSTAD: <i>St. Sanniva kirke</i> , Skolegt. 4, tlf. 61 501	lord.: sond.:	15.00 —	10.30
NARVIK: <i>Kristi Kongekirken</i> , Håreksgt. 82			18.30
SELFORS: <i>Vår Frelser's kirke</i> , Skipper Nilsensgt. 21, tlf. 52 072		Efter avtale	

LITURGISK KALENDER

År A — Uke 1

DESEMBER

1. Ferial. Jes. 4, 2-6. Mt. 8, 4-11.
2. Ferial. Jes. 11, 1-10. Luk. 10, 21-24.
3. Frans Xaver, prest. Jes. 25, 6-10a. Mt. 15, 29-37.
4. Ferial eller Johannes av Damaskus, prest og kirkelærer. Jes. 26, 1-6. Mt. 7, 21.24-27.
5. Ferial. Jes. 29, 17-24. Mt. 9, 27-31.
6. Ferial eller Nikolas, biskop. Jes. 30, 19-21.23-26. Mt. 9, 35 - 10, 1,6-8.
7. **2. søndag i Advent.** Jes. 11, 1-10. Rom. 15, 4-9. Mt. 3, 1-12. I Trondheim Stift: Årsdagen for biskop Schwenzers bispevielse. (Ambrosius, biskop og kirkelærer, feires ikke).
8. **Jomfru Marias uplettede unnfangelse.** 1. Mos. 3, 9-15.20. Efes. 1, 3-6.11-12. Luk. 1, 26-38.
9. Ferial. Jes. 40, 1-11. Mt. 18, 12-14.
10. Ferial. Jes. 40, 25-31. Mt. 11, 28-30.
11. Ferial eller Mamasus I., pave. Jes. 41, 13-20. Mt. 11, 11-15.
12. Ferial eller Johanna Franciska av Chantal, nonne. Jes. 48, 17-19. Mt. 11, 16-19.
13. Lucia, jomfru og martyr. Jesu Sirak 48, 1-4.9-11. Mt. 17, 10-13.
14. **3. søndag i Advent.** Jes. 35, 1-6a.10. Jak. 5, 7-10. Mt. 11, 2-11. (Johannes av Korset, prest og kirkelærer, feires ikke).
15. Ferial. 4. Mos. 24, 2-17.15-17a. Mt. 21, 23-27.
16. Ferial. Sef. 3, 1-2.9-13. Mt. 21, 28-32.
17. Ferial. 1. Mos. 49, 2.8-12. Mt. 1, 1-17.
18. Ferial. Jer. 23, 5-8. Mt. 1, 18-24.
19. Ferial. Domm. 13, 2-7.24-25a. Luk. 1, 5-25.
20. Ferial. Jes. 7, 10-14. Luk. 1, 26-38.
21. **4. søndag i Advent.** Jes. 7, 10-14. Rom. 1, 1-7. Mt. 1, 18-24. Peter Canisius, prest og kirkelærer, feires ikke.
22. Ferial. 1. Sam. 1, 24-28. Luk. 1, 46-56.
23. Ferial. Mal. 3, 1-4; 4, 5-6 (Hebr. 3, 1-4.23-24). Luk. 1, 57-66. (Johannes av Kety, prest, kan feires).
24. Morgenmesse: Ferial. 2. Sam. 7, 1-5.8b-12.14a-16. Luk. 1, 67-79.

JULETIDEN

Herrens fødsel

24. Aftenmesse. Jes. 62, 1-5. Ap.Gj. 13, 16-17.22-25. Mt. 1, 1-25. (eller 18-25).
25. Midnattmesse. Jes. 9, 2-4.6-7. Titus 2, 11-14. Luk. 2, 1-14. Morgenmesse. Jes. 62, 11-12. Titus 3, 4-7. Luk. 2, 15-20. Dagmesse. Jes. 52, 7-10. Hebr. 1, 1-6. Joh. 1, 1-18 (eller 1-5.9-14).
26. **Stefanus**, Kirkens første martyr. Ap.Gj. 6, 8-10; 7, 54-59. Mt. 10, 17-22.
27. **Johannes**, apostel og evangelist. 1. Joh. 1, 1-4. Joh. 20, 2-8.
28. **Den hellige familie.** Jesu Sirak 3, 3-7.14-17a (Gr. 2-6.12-14). Kol. 3, 12-21. Mt. 2, 13-15.19-23. (De uskyldige barn, martyrer, feires ikke).
29. 5. dag i juleoktaven. 1. Joh. 2, 3-11. Luk. 2, 22-35. (Memoria til Thomas Becket, biskop og martyr, kan feires).
30. 6. dag i juleoktaven. 1. Joh. 2, 12-17. Luk. 2, 36-40.
31. 7. dag i juleoktaven. 1. Joh. 2, 18-21. Joh. 1, 1-18. (Memoria til Sylvester I., pave, kan feires).

Vatikanradioens sendinger på
Norsk/dansk høres hver mandag
kl. 20.15 norsk tid.

CHILES KIRKE KREVER NY SOSIALORDNING

Den katolske kirke i Chile ønsker en ny sosialordning i landet, som er grunnlagt på rettferdighet og frihet.

Det erklærte Santiagos erkebiskop, kardinal Raul Silva Henriques nylig under en gudstjeneste i katedralen.

Tilstede var bl. a. general Augusto Pinachét og andre medlemmer av militærjuntaen.

Kardinalen krevde at alt ble gjort for å gjenopprette freden i det chilenske folk, og uttrykte kirkens ønske om å være med på å bygge opp et samfunn som hvilte på rettssikkerhet, sannhet, rettferdighet, kjærlighet og frihet. Kirken kom til å fortsette med å forsvare rettferdigheten og tale de fattiges og fornædredes sak, sa kardinalen under messen, som ble feiret i anledning av 170-årsdagen for Chiles uavhengighet.

DE KATOLSKE SKOLER I KERALA (INDIA) MOTARBEIDES

Biskopene i den indiske delstat Kerala sør i landet har nylig uttrykt stor bekymring over delstatsregjeringens politikk overfor kirkens skoler.

25 % av befolkningen i Kerala er kristne. De erklærte at det var uansvarlig av Keralas regjering å la være å betale ut lønn til de 3000 lærerne på skolene — de har ikke fått lønn de siste 15 måneder —, og å holde tusener av studenter og elever i uvissheit om skolens fremtid

Det er uforståelig at man på den ene side roser privatskolenes innsats, og på den annen side fatter vedtak som truer skolenes eksistens, sa biskopene. Dette overgrep på den kristne minoritet tjener ingen i Kerala.

Delstatsregjeringen i Kerala er en koalisjon av marxistiske og kommunistiske partier.

BISKOPER HOS INDIRA GANDHI PROTESTERER MOT

ANTI-KONVERSJONSLOV

Tre representanter for den indiske katolske bispekonferanse har nylig protestert personlig ved et besøk hos Indira Gandhi mot den anti-konversjonslov som trådte i kraft i delstaten Arunachal Pradesh i 1978.

De kristne i delstaten er dermed ofre for «alvorlig urett», het det i det protestskriv de overrakte fru Gandhi. Delstatsmyndigheter sørger for at deres bedehus brenner ned, og prester får ikke innreisevisa, ikke engang til jul eller påske.

Dette er flagrante brudd på de menneskerettigheter som den indiske forfatning borger for.

Bispedelegasjonen, som bestod av Calcuttas erkebiskop, kardinal Pica-chy; Canganacherrys erkebiskop Padiyara og Cuttacks erkebiskop D'Souza, krevde at alle de diskriminerende lovene ble trukket tilbake.

Det rapporteres at Indira Gandhi lovet å undersøke biskopenes anliggender velvillig.

Moder Teresa . . .

Forts. fra side 16

denne lille brosjyre også tenkt som en liten lysstump, som med sin spede flamme, blafrende og usikker, kan minne mennesker om, at noen medmennesker har det vondt, men at det finnes noen, som er villige til å dele deres fornædrelse. Her skal ikke snakkes om penger. Det skal bare nevnes at hvis man tenker på å erverve denne lille bok til glede for seg selv og andre, så går en del av pengene til Moder Teresas arbeide.

Svend Aage Rasmussen

Moder Teresa i Norge.

Nobels Fredspris 1979.

St Olav Forlag, Oslo 1980.

Åpningstider i desember:

8.12—23.12: Kl. 9—18

1.12—5.12: Kl. 9—17

LØRDAGER: Kl. 9—15

STENGT MELLOM JUL OG NYTTÅR

NÅ HAR VI DET STØRSTE UTVALGET I:

Staller, krybbefigurer, madonnastatuer, ikoner, kors, krusifikser, rosenkranser og meget mere fra Frankrike, Italia, Tyskland og Norge.

KALENDERE:

Ikonkalendere, Madonnakalendere, Hummelkalendere, Orgelkalendere, Pauluskalendere — tysk og fransk, Mon Agenda, Steigerwaldkalendere.

PLATER:

Julemusikk fra hele verden, gregoriansk, ortodoks kirkemusikk, klassisk religiøs musikk og folkemusikk.

NYDELIGE JULEKORT MED KRISTNE MOTIVER

RØKELSE, RØKELSESKAR, TREKULL

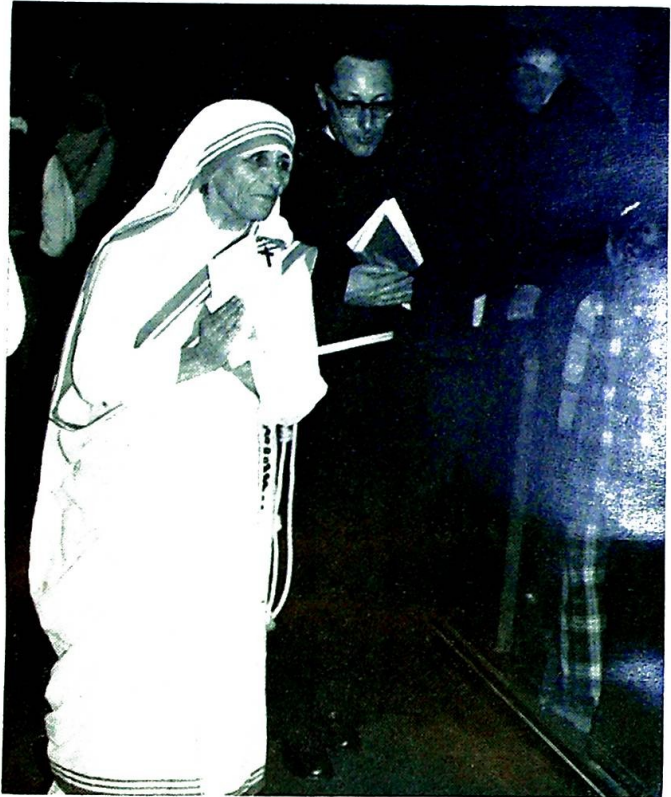
MANGE SKJØNNE GAVEBØKER FOR VOKSNE OG BARN

KOM MENS UTVALGET ER STØRST!

ST. OLAV BOKHANDEL A/S
Akersveien 5, Oslo 1. Tlf. (02) 20 72 48

Moder Teresa igjen

Enhver som har stått overfor Moder Teresa og sett inn i disse forstandige øyne og tatt omkring hennes knudrete arbeidsnever, kommer aldri til å glemme henne. Det som slo en for alvor, når man møtte denne vesle kvinnen, som bokstavelig talt hadde valgt sin arbeidsplass i helvetes dyp, var vel det, at hennes største ønske her i denne verden var å gjøre seg selv og sine medarbeidere overflødige. Hun er en praktfull kvinne. Er det noen som vil synges kvinnens pris, som det så dristig og romantisk heter, bør man velge seg Moder Teresa

Alle vet hva det dreier seg om, når det snakkes om Moder Teresa. Man kan like det, eller la være, man kan støtte hennes arbeide, eller la være. Men en ting er sikker, det var ingen andre som så den visjon som den litt forfinede ordenssøster så. Men ikke nok med det. Med eller uten en hel verdens vilje har hun åpnet menneskers øyne for, at det skjer noe vondt med mennesker, og at det skjer for øynene på oss. Hvor var det sant, det hun sa: «Ingen behøver å reise ut til Calcutta for å lindre nøden. Der, hvor det er rikdom, er det nemlig også fattigdom!» — Overraskende, ikke sant? — For oss, som hørte disse ord, var det i hvert fall sjokkerende.

Det bør en idealist i ethvert menneske, mer eller mindre selvfølgelig. Selv om det er så som så med denne idealisme i dag, så kommer man ikke utenom, at står man overfor menne-

sker, som har valgt å motta den utfordring som idealismen byr på, så smitter det. Man blir villig til å ta del, selv om det bare er for en tid.

Mennesker i vår idealfattige del av verden trenger fra tid til annen å bli minnet om ekte og uigjenkallelig idealisme, slik som Moder Teresa har vist eksempel på. Glemte vi henne for hurtig? Hvem vet? — I hvert fall er det noen som har ment, at nordmenn bør gjenoppfriske minnet om hennes besøk her i landet for et års tid siden. Man har derfor samlet materiale omkring Nobelpris-utdelingen 1979.

Bilder, tekst, samtaler, taler, erin-

dringer og inntrykk fra denne store ordenssøsters besøk her hos oss. Det er blitt til en nydelig liten sak som bør finne innpass i mange hjem i månedene som kommer. Det bør ikke bli slik at det er en nydelig liten bok, som kan ligge fremme på bordet til felles beundring, men det må bli en sak som man kan bruke til noe, røre ved, bla i, kort sagt oppleve, og få andre til å gjøre det samme.

Å oppleve Moder Teresa og hennes arbeide må få noe til å sette et eller annet i gang hos mennesker. Og det skjer jo, det vet enhver. Derfor er

Forts. side 15

ST. OLAV
Katolsk tidsskrift for
religion og kultur

Medarbeidere:

Svend Aage Rasmussen,
ansv.

Claes Tande
Aage Hauken, O.P.
Ester Mikalsen
Marit Flagestad

Redaksjonens adresse:

Akersveien 5, Oslo 1.
Redaktøren treffes best tors-
dager kl. 9—10, tlf. 20 27 35
(privat 032/53 373).

Ekspedisjon:

Akersveien 5, Oslo 1.
Kontortid 9—16,
lørdag 9—14. Tlf. 20 72 48.

Abonnement (direkte eller
gjennom postkontorene).
Kr. 85,— pr. år.
For halvår kr. 45,—.
Utlandet utenfor Skandinavia
kr. 100,— pr. år.
Annonser 10 dager før
utgivelsesdagen.
24 numre årlig.
Postgiro 20 46 480